

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

WEBINARIUM

**Kredyt konsumencki.
Sankcja kredytu darmowego.**

25.11.2021 r.

Warszawa, 25 listopada 2021 r.

ORGANIZATOR WEBINARIUM
– BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

PREZENTUJE:

Paulina Tronowska

**RADCA PRAWNY W WYDZIALE KLIENTA RYNKU BANKOWO-
KAPITAŁOWEGO
BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO**

PLAN WEBINARIUM

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

- DYREKTYWA 2008/48/WE - UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI ORAZ UCHYLENIE DYREKTYWY RADY 87/102/EWG. ŹRÓDŁA PRAWA UE.
- SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO ART. 45 U.K.K. – STAN PRAWNY.
- PRAKTYKA ORZECZNICZA, DOKTRYNA.
- PODSUMOWANIE.
- PYTANIA I ODPOWIEDZI.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

01

**DYREKTYWA 2008/48/WE
UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI
ORAZ UCHYLENIE DYREKTYWY RADY
87/102/EWG.
ŹRÓDŁA PRAWA UE.**

UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI ORAZ UCHYLENIE DYREKTYWY RADY 87/102/EWG

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/48/WE

z dnia 23 kwietnia 2008 r.

w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę rady 87/102/EWG

(31) W celu umożliwienia konsumentom poznania swoich praw i obowiązków wynikających z umowy o kredyt powinna ona zawierać wszelkie niezbędne informacje podane w sposób jasny i zwięzły.

(32) W celu zapewnienia pełnej przejrzystości konsument powinien otrzymać informację na temat stopy oprocentowania kredytu, zarówno na etapie poprzedzającym zawarcie umowy o kredyt, jak i przy jej zawieraniu. W czasie trwania stosunku umownego konsument powinien być następnie informowany o zmianach zmiennej stopy oprocentowania kredytu oraz o spowodowanych przez nie zmianach wysokości płatności. (...)

UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI ORAZ UCHYLENIE DYREKTYWY RADY 87/102/EWG

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/48/WE

z dnia 23 kwietnia 2008 r.

w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę rady 87/102/EWG

(43) W celu wspierania ustanawiania i funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz zapewniania konsumentom w całej Wspólnocie wysokiego poziomu ochrony niezbędne jest zagwarantowanie w całej Wspólnocie porównywalności informacji dotyczących rzeczywistych rocznych stóp oprocentowania. Pomimo ustanowienia jednolitego wzoru matematycznego do obliczania rocznej stopy oprocentowania w dyrektywie 87/102/EWG, nie jest ona jeszcze w pełni porównywalna w całej Wspólnocie. W poszczególnych państwach członkowskich przy jej wyliczaniu brane są pod uwagę różne składniki kosztów. Dlatego niniejsza dyrektywa powinna jasno i kompleksowo określić całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta.

UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI ORAZ UCHYLENIE DYREKTYWY RADY 87/102/EWG

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/48/WE

z dnia 23 kwietnia 2008 r.

w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę rady 87/102/EWG

(47) Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy dotyczące sankcji stosowanych w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i zapewnić ich wdrożenie. Wybór sankcji pozostaje w gestii państw członkowskich, lecz przewidziane sankcje powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

ART. 23 SANKCJE

Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

UMOWY O KREDYT KONSUMENCKI ORAZ UCHYLENIE DYREKTYWY RADY 87/102/EWG

JAKIE SANKCJE PRZEVIDUJE POLSKIE PRAWO:

- Sankcje o charakterze cywilnoprawnym (sankcja odszkodowawcza, sankcja kredytu darmowego)
- Sankcje o charakterze publicznoprawnym (art. 24 ust. 1 u.O.K.K.)
- Sankcje o charakterze karnym (art. 138c § 1 k.W.).

Art. 24. [Zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów]

1. Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
2. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) (uchylony);
- 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji;
- 4) proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru.

Art. 138c. [Naruszenie warunków kredytu konsumenckiego; naruszenie zakazu przenoszenia przez indos weksła wystawionego przez konsumenta]

1. Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa zawiera z konsumentem umowę o kredyt konsumencki z rażącym naruszeniem wymagań dotyczących informacji przekazywanych konsumentowi przed zawarciem umowy lub treści umowy albo z pominięciem obowiązku doręczenia jej dokumentu, podlega karze grzywny.
4. Jeżeli przedsiębiorcą jest podmiot niebędący osobą fizyczną, odpowiedzialność przewidzianą w przepisach § 1-3a ponosi osoba kierująca przedsiębiorstwem lub osoba upoważniona do zawierania umów z konsumentami.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

02

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO – STAN PRAWNY

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu **należnych kredytodawcy** w terminie i w sposób ustalony w umowie.
2. Jeżeli kredytodawca w umowie nie określił zasad i terminów spłaty kredytu, konsument zwraca **kredyt w równych ratach, płatnych co miesiąc, od dnia zawarcia umowy**.
3. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie przewiduje terminu spłaty kredytu, konsument zwraca kredyt w terminie:
 - 1) pięciu lat - w przypadku kredytów konsumenckich do wysokości 80 000 zł;
 - 2) dziesięciu lat - w przypadku kredytów konsumenckich powyżej 80 000 zł.
4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, konsument **ponosi koszty ustanowienia zabezpieczenia kredytu** przewidziane w umowie.
5. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, wygasa po upływie **roku od dnia wykonania umowy**.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę **art. 29 ust. 1**, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 29 ust. 1.

Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę.

Art. 10. Informacje zamieszczane w umowach o kredyt

1. Umowy o kredyt sporządza się **w formie papierowej lub na innym trwałym nośniku***.

* **trwały nośnik** - materiał lub urządzenie służące do przechowywania i odczytywania informacji przekazywanych konsumentowi w związku z umową o kredyt, przez czas odpowiedni do celów jakim informacje te służą oraz pozwalające na odtworzenie tych informacji w niezmienionej postaci.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, **art. 30 ust. 1 pkt 1-8**, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 30. [Treść dokumentu umowy]

1. Umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać:

- 1) imię, nazwisko i adres konsumenta oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy i pośrednika kredytowego;
- 2) rodzaj kredytu;
- 3) czas obowiązywania umowy;
- 4) całkowitą kwotę kredytu;
- 5) terminy i sposób wypłaty kredytu;
- 6) stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania wraz z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy;
- 7) rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia;
- 8) zasady i terminy spłaty kredytu, w szczególności kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, w tym informację o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1; jeżeli w ramach kredytu stosuje się różne stopy oprocentowania dla różnych należności kredytodawcy, należy także podać kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet różnych należnych sald, dla których stosuje się różne stopy oprocentowania;

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, **10, 11**, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

- 10)
informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o opłatach, w tym opłatach za prowadzenie jednego lub kilku rachunków, na których są zapisywane zarówno transakcje płatności, jak i wypłaty, łącznie z opłatami za korzystanie ze środków płatniczych zarówno dla transakcji płatności, jak i dla wypłat, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie;
- 11)
roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, **14-17**, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

-
- 14) sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia spłaty kredytu, jeżeli umowa je przewiduje;
 - 15) termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym;
 - 16) prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz procedurę spłaty kredytu przed terminem;
 - 17) informację o prawie kredytodawcy do otrzymania prowizji za spłatę kredytu przed terminem i o sposobie jej ustalania, o ile takie prawo zastrzeżono w umowie;

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, **art. 31-33**, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 31. [Umowa o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności]

1. Umowa o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności, oprócz danych określonych w art. 30, **powinna zawierać również:**

- 1) opis towaru lub usługi;
- 2) cenę nabycia towaru lub usługi.

2. Przepisy dotyczące umowy o kredyt wiązany stosuje się odpowiednio do umowy o kredyt konsumencki przeznaczony na nabycie określonego prawa.

Art. 32. [Umowa o kredyt w rachunku]

Umowa o kredyt konsumencki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym podlegający spłacie na żądanie lub w terminie do trzech miesięcy **powinna zawierać co najmniej:**

- 1) dane określone w art. 30 ust. 1 pkt 1-3, 5, 6 i 15;
- 2) limit kredytu;
- 3) całkowity koszt kredytu;
- 4) informację o możliwości żądania w dowolnym momencie spłaty pełnej kwoty kredytu przez konsumenta;
- 5) informację o opłatach stosowanych od chwili zawarcia umowy oraz warunkach ich zmiany.

Art. 33. [Umowa restrukturyzacyjna]

Umowa o kredyt konsumencki przewidująca odroczenie płatności lub zmianę sposobu spłaty w przypadku gdy konsument jest w zwłoce w związku ze spłatą zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt, powinna zawierać **co najmniej:**

- 1) dane określone w art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 11, 16 i 17;
- 2) opis towaru lub usługi;
- 3) cenę nabycia towaru lub usługi.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, **art. 33a** i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 33a. [Maksymalna wysokość opłat i odsetek z tytułu zaległości w spłacie kredytu]

W przypadku gdy łączna wysokość opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 11, oraz odsetek za opóźnienie naliczonych konsumentowi przekracza kwotę odpowiadającą kwocie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2 Kodeksu cywilnego, obliczonych od kwoty zaległości w spłacie kredytu, należnych na dzień pobrania tych opłat lub odsetek, należy się tylko kwota opłat i odsetek odpowiadająca kwocie tych odsetek maksymalnych za opóźnienie.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i **art. 36a-36c** konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 36a. [Maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu]

1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + \left(K \times \frac{n}{R} \times 30\% \right)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

2. Pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

3. Pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotę kredytu.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i **art. 36a-36c** konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 36b. [Koszty kredytu w przypadku odroczenia spłaty zadłużenia]

W przypadku odroczenia spłaty zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki w okresie 120 dni od dnia wypłaty tego kredytu:

- 1) całkowitą kwotę kredytu dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota udzielonego i wypłaconego kredytu, którego spłata została następnie odroczona;**
- 2) do pozaodsetkowych kosztów kredytu dolicza się wszystkie koszty i opłaty, które kredytobiorca jest obowiązany ponieść w związku z odroczeniem spłaty kredytu, naliczone w okresie 120 dni od dnia wypłaty kredytu.**

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i **art. 36a-36c** konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Art. 36c. [Koszty kredytu w przypadku udzielenia kolejnych kredytów przed dokonaniem spłaty kredytu wcześniejszego]

W przypadku udzielenia przez kredytodawcę konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów:

- 1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów;
- 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO

ART. 45 U.K.K.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i **art. 36a-36c** konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Przepisów art. 36a-36c nie stosuje się do:

- 1) kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym konsumenta;
- 2) umowy o kartę kredytową.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

03

PRAKTYKA ORZECZNICZA, DOKTRYNA

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, **po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia**, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

„Uruchomienie sankcji kredytu darmowego zależy od wykonania przez konsumenta uprawnienia prawokształtującego, bowiem sformułowanie, jakie zamieszczono w art. 45 ust. 1 u.k.k.: "po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia", jest typowe dla przypadków, w których w przepisach prawa cywilnego wprowadza się uprawnienie prawokształtujące (...). Ponadto pojęcia "oświadczenie", którym posłużono się w art. 45 ust. 1 u.k.k., ustawodawca używa w przepisach prawa cywilnego zazwyczaj dla oznaczenia oświadczenie woli, a nie oświadczenia wiedzy (informacyjne). **Wykonanie uprawnienia prawokształtującego wymaga złożenia właśnie oświadczenia woli. Wykładnia językowa art. 45 ust. 1 u.k.k. wskazuje, że skutki związane z sankcją kredytu darmowego powstają - verba legis - "po złożeniu" oświadczenia.** Oświadczenie konsumenta uznaje się za złożone z chwilą, gdy doszło do kredytodawcy w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 k.c.)(...). Nie ma przy tym przeszkód, aby takie oświadczenie zostało złożone dopiero w trakcie procesu sądowego wytoczonego przez bank przeciwko konsumentowi o zwrot kredytu konsumenckiego w całości lub w części.”

Wyrok SA w Warszawie z 1.07.2019 r., V ACa 118/18, LEX nr 2706625.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, **art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17**, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

„Celem art. 30 u.k.k. jest **zapewnienie konsumentowi łatwego dostępu do informacji** na temat warunków udzielonego mu kredytu oraz jego sytuacji prawnej w związku z kredytem. Dokument umowy, który otrzymuje konsument, ma stanowić zwięzłe kompendium informacji prawnej dla konsumenta, tak aby nie musiał on ponosić kosztów transakcyjnych (wysiłku, wydatków) w celu uzyskania potrzebnych mu wiadomości. Dokument umowy ma być instrumentem redukującym asymetrię informacyjną między kredytodawcą a konsumentem na temat sytuacji prawnej stron. Jeżeli umowa jest ważna (tzn. uzgodniono minimalne warunki tej umowy), a w dokumencie umowy nie zamieszczono elementów wymaganych przez art. 30 ust. 1 u.k.k. i elementów tych nie przekazano konsumentowi w inny sposób, kredytodawcę mogą spotkać sankcje o charakterze cywilnoprawnym (sankcja odszkodowawcza, sankcja kredytu darmowego na podstawie art. 45 ust. 1 u.k.k.), publicznoprawnym (art. 24 ust. 1 u.o.k.k.) lub karnym (art. 138c § 1 k.w.)”

Wyrok SA w Warszawie z 1.07.2019 r., V ACa 118/18, LEX nr 2706625.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, **zwraca kredyt bez odsetek** i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Odsetki za opóźnienie a sankcją kredytu darmowego:

„odsetki, o których mowa w art. 45 ust. 1, oznaczają **tylko odsetki kapitałowe**. Odsetki za opóźnienie (zob. art. 481 § 1 k.c.) nie są objęte sankcją kredytu darmowego”

T. Czech [w:] Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2018, art. 45.

„Art. 45 ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim stanowi, iż w przypadku tzw. kredytu darmowego kredytodawcy nie należą się odsetki, mowa tu jednak **o odsetkach kapitałowych** stanowiących wynagrodzenie za udzielenie kredytu. Sankcja ta ma pozbawić kredytodawcę profitów z jego udzielenia, nie oznacza to jednak, że kredytobiorca może zwrócić kredyt w dowolnym czasie.”

Wyrok SO w Nowym Sączu z 14.12.2016 r., III Ca 604/16, LEX nr 2186417.

„Odsetki, o których mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k., oznaczają przy tym **tylko odsetki kapitałowe**. **Odsetki za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) nie są, bowiem objęte sankcją kredytu darmowego”**

Wyrok SO w Łodzi z 19.07.2019 r., III Ca 642/19, LEX nr 2747278.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, **zwraca kredyt bez odsetek** i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

„Odsetki, o których mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k., oznaczają **tylko odsetki kapitałowe**. Odsetki za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) nie są, bowiem objęte sankcją kredytu darmowego. Kredytobiorca nie powinien być bowiem premiowany w sytuacjach, w których sam narusza postanowienia umowy o kredyt konsumencki, opóźniając się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Odsetki za opóźnienie zasadniczo pełnią funkcję zryczałtowanego odszkodowania, ewentualnie funkcję penalną i nie stanowią wynagrodzenia za korzystanie z kapitału kredytu. Funkcja odsetek za opóźnienie uzasadnia wyłączenie ich spod działania sankcji kredytu darmowego. Konstatacja ta odnosi się również do przypadków, w których wysokość odsetek za opóźnienie określono w umowie o kredyt konsumencki. Sankcja kredytu darmowego nie obejmuje takich odsetek.”

Wyrok SA w Warszawie z 1.07.2019 r., V ACa 118/18, LEX nr 2706625

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. (...)

5. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, **wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy.**

Wyrok Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 22 lutego 2018 r., I C 1663/17

Zgodnie z art. 45 ust. 5 ustawy uprawnienie to wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy. Zwrot „wykonanie umowy” użyty w art. 45 ust. 5 KredKonsU, od którego zaczyna biec roczny termin na wygaśnięcie uprawnienia konsumenta do złożenia oświadczenia o sankcji kredytu darmowego, oznacza przede wszystkim stan, w którym wszelkie zobowiązania obu stron umowy o kredyt konsumencki zostały w pełni wykonane, nie można odnosić tego wyłącznie, jak podnosi powód, do wykonania zobowiązania po stronie kredytodawcy. Nie ma przy tym znaczenia, czy zostały one wykonane w terminie, dobrowolnie, czy też przymusowo, np. w drodze egzekucji komorniczej. Należy przy tym zaznaczyć, że chodzi tutaj o zobowiązania określone treścią umowy o kredyt konsumencki bez uwzględnienia skutków sankcji kredytu darmowego. W konsekwencji, jeżeli konsument lub kredytodawca pozostaje w opóźnieniu lub zwłóce z wykonaniem jakiegokolwiek obowiązku wynikającego z umowy o kredyt konsumencki termin roczny na wygaśnięcie uprawnienia do złożenia oświadczenia z art. 45 ust. 1 nie rozpoczyna swojego biegu.

Por. Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 19 listopada 2019 r. III Ca 1127/19, Wyrok SA w Warszawie z 1.07.2019 r., V ACa 118/18

PRAKTYKA ORZECZNICZA, DOKTRYNA

ART. 45 U.K.K.

Art. 30 ust. 1. pkt 1 Umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać 1. imię, nazwisko i adres konsumenta oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy i pośrednika kredytowego

„Ustawa w art. 30 ust. 1 pkt 1 wymaga, aby w umowie określić imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) pośrednika. Przedłożona umowa wskazuje, że nie ujawniono w niej adresu pośrednika kredytowego - J. C., bądź M. C. Tymczasem wymóg wskazania adresu został wprowadzony, aby umożliwić konsumentom, w przypadku pytań i wątpliwości po zawarciu umowy skontaktować się z pośrednikiem kredytowym celem rozważenia, czy nie skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy. To namowy, oferta pośrednika kredytowego skłoniły konsumenta do zawarcia umowy, stąd też wymóg ustawowy, aby maksymalnie ułatwić konsumentowi zorientowanie się w umowie, swoich prawach i rozwiązać mogące powstać wątpliwości, tak by móc skorzystać z przyznanych przez prawo możliwości. Brak adresu pośrednika kredytowego stanowi naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy i uprawnia pozwaną do złożenia oświadczenia o chęci bez kosztowego zwrotu pożyczki. Sankcja ta przewidziana zastała właśnie na wypadek niewłaściwego informowania konsumentów o ich prawach, utrudniania im zdobycia informacji. Stosując takie formularze umowy jak w niniejszej sprawie, powód będący profesjonalistą na rynku udzielania pożyczek i nie wskazując adresu pośrednika kredytowego, naraża się na sankcje bez kosztowego zwrotu pożyczki.”

Wyrok Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2017 r. X C 615/17

PRAKTYKA ORZECZNICZA, DOKTRYNA

ART. 45 U.K.K.

Art. 30 ust. 1. pkt 4
Umowa o kredyt
konsumencki, z
zastrzeżeniem art. 31-33,
powinna określać
całkowitą kwotę kredytu

„mylne prezentowanie całkowitej kwoty kredytu wprowadza konsumentów w błąd co do podstawowych parametrów umowy, co stanowi naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 5 pkt 7 u.k.k. oraz art. 30 ust. 1 pkt 7 w zw. z art. 5 pkt 8 u.k.k., ale również pozwala na naliczenie wyższych kosztów niż wynikające z limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu wyliczonego dla prawidłowej całkowitej kwoty kredytu, co z kolei stanowi naruszenie art. 36a u.k.k. W konsekwencji takie działania pożyczkodawców w ocenie Rzecznika Finansowego mogą być uznane za nieuczciwą praktyką rynkową, o której mowa w art. 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym”.

Raport Rzecznika Finansowego - Kredyty konsumenckie. Bieżące problemy. Warszawa 2019, s. 34

„(...) kaucja windykacyjna, stanowi zabezpieczenie spłaty należności pożyczkodawcy i nie jest udostępniana do dyspozycji pożyczkobiorcy. Analiza wskazanego powyżej postanowienia wskazuje bowiem, iż jest ona w istocie pobierana przez pożyczkodawcę w momencie udzielenia pożyczki z kwoty przeznaczonej na udzielenie pożyczki danemu pożyczkodawcy, a jej pobranie stanowi warunek konieczny do zawarcia umowy pożyczki. Z powyższego wynika zatem, iż kwota ta nie jest realnie udostępniana kredytobiorcy - zostaje ona potrącona z kwoty pożyczki do wypłaty określonej kwoty przez przedsiębiorcę i zatrzymana na poczet ewentualnych roszczeń z tytułu niewykonania umowy przez pożyczkobiorcę, aż do momentu spłaty pożyczki. Pożyczkobiorca nie ma zatem możliwości dysponowania tą kwotą w okresie, na który została udzielona pożyczka. Kaucja windykacyjna nie może być zatem uznana za część składową kredytu, a jedynie koszt kredytu. (...) Uznać zatem należy, iż kaucja windykacyjna stanowi dodatkowy koszt, którego poniesienie jest niezbędne do zawarcia kredytu. Podkreślić bowiem należy, iż to pożyczkobiorca jest obciążany wstępnie kaucją windykacyjną, która stanowi część kwoty pożyczki a jest zatrzymywana przez przedsiębiorcę. Charakteru kaucji windykacyjnej nie zmienia fakt, iż jest ona rozliczana w momencie zwrotu pożyczki - rozliczenie to bowiem, jak słusznie podkreślił Prezes UOKiK, nie musi każdorazowo polegać na zwrocie tej kwoty pożyczkobiorcy, gdyż kwota ta może zostać zatrzymana w całości lub części, w związku z powstaniem dodatkowych roszczeń przedsiębiorcy, które wiążą się np. z nienależyтым wykonaniem umowy.”

Wyrok SOKiK w Warszawie z 22.09.2015 r., XVII AmA 110/14, LEX nr 2155598.

Art. 30. [Treść dokumentu umowy]

1. Umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać:

6) stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania wraz z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy;

„Zdaniem Sądu, pozwany prawidłowo uznał za sprzeczne z ustawą o kredycie konsumenckim nierzetelne informowanie w umowie pożyczki o stopie oprocentowania poprzez posługiwanie się dwoma różnymi wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu (punkt I.1.). Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 6 u.k.k, umowa o kredyt konsumencki powinna określać stopę oprocentowania kredytu oraz warunki jej zmiany z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej, o ile ma zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu; jeżeli umowa o kredyt konsumencki przewiduje różne stopy oprocentowania, informacje te podaje się dla wszystkich stosowanych stóp procentowych w danym okresie obowiązywania umowy. Z przepisu tego wynika, że umowa o kredyt konsumencki winna wskazywać stopę lub stopy oprocentowania kredytu w sposób jasny i jednoznaczny. Natomiast wbrew oczywistej dyspozycji przywołanej normy prawnej, w stosowanym przez powoda wzorcu umowy pożyczki oraz w zawieranych na jego podstawie umowach kredytu konsumenckiego (tj. w umowach o pożyczkę gotówkową) wskazywane były dwie różne wielkości stopy oprocentowania kredytu - w warunkach udzielenia pożyczki wskazano na stopę procentową w wysokości 12%, a w punkcie 2 umowy przewidziano oprocentowanie rzędu 23%, co zostało zresztą przyznane przez powoda (str. 4 odwołania). Brak było zatem jednoznacznego wskazania wysokości obowiązującej stopy oprocentowania kredytu konsumenckiego. W konsekwencji uniemożliwiało to konsumentom, po pierwsze - ocenę oferty kredytowej powoda i porównanie jej z innymi ofertami na rynku, a po drugie - weryfikację zasadności i prawidłowości ewentualnego obciążenia ich opłatą z tytułu odsetek. Na marginesie, odwołując się do oświadczenia powoda, iż aktualnie nie nalicza on odsetek umownych, w opinii Sądu, biorąc pod uwagę, że praktyka oprocentowywania kredytu jest powszechnie stosowana, to udzielając kredytu nie oprocentowanego, kredytodawca winien poinformować konsumenta także o tym fakcie”.

PRAKTYKA ORZECZNICZA, DOKTRYNA

ART. 45 U.K.K.

Art. 30. [Treść dokumentu umowy]

1. Umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać:

11) roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu;

„Umowa powinna wobec tego określać nie tylko wysokość stopy odsetek, ale i wszelkie warunki zmiany oprocentowania. Możliwe jest przy tym stosowanie stałej lub zmiennej stopy oprocentowania, jednak w przypadku zastosowania tej ostatniej, niezbędne jest wskazanie w umowie warunków jej zmiany. Zawarcie przedmiotowych informacji w umowie o kredyt konsumencki ma charakter obligatoryjny. Analizowane w niniejszej sprawie wymogi informacyjne uzasadnione są tym, iż wszelkie koszty, jakie mogą wystąpić po stronie kredytobiorcy w związku z umową o kredyt konsumencki, winny być transparentne. Ochrona kredytobiorcy będącego konsumentem wymaga zatem podania mu, między innymi, pełnej i zrozumiałej informacji o wysokości odsetek należnych kredytodawcy w razie uchybienia terminu spłaty kredytu. Nałożenie na kredytodawcę obowiązku wskazania w umowie kredytowej także wysokości kosztu, jaki ponosi konsument w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań umownych, w zamierzeniu ustawodawcy, miało na celu poprawę sytuacji prawnej konsumentów (por. uzasadnienie projektu ustawy z 24 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim, druk nr 3063 Sejmu RP IV kadencji)”.

Wyrok S.OKIK w Warszawie z 7.05.2019 r., XVII AmA 17/17, LEX nr 2679426.

ORZECZNICTWO

ART. 45 U.K.K.

Art. 30 ust. 1. pkt 15 Umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także **kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym**

Wyrok z dnia 26 listopada 2015 r., Sąd Okręgowy - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów XVII AmA 106/14:

„(...) nie jest wystarczające dla spełnienia ustawowego wymogu podanie procentowej wartości odsetek w stosunku dziennym, jak czyniła to strona powodowa, skoro wyraźnie przepis nakłada obowiązek podania konkretnej kwoty. Tylko tak przedstawiona kwota odsetek w stosunku dziennym realnie umożliwia konsumentowi wyliczenie łącznej wartości sumy odsetek do zapłacenia których jest zobowiązany w razie odstąpienia od umowy”

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

04

PODSUMOWANIE

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Sankcjonuje się naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązków informacyjnych wobec konsumenta dotyczących formy i treści dokumentu umowy w związku z zawarciem przez strony umowy o kredyt konsumencki. Naruszenie takie może wystąpić jedynie na etapie zawierania umowy.

- art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33
- brak wypełnienia obowiązku lub nienależyte jego wypełnienie

Przykłady:

- brak przekazania wszystkich wymaganych informacji,
- przedstawienie informacji z naruszeniem ustawowego wymogu posłużenia się formularzem informacyjnym,
- podanie informacji błędnych.

Sankcji podlega naruszenie ograniczeń zapewniających ochronę konsumenta przed nadmiernym obciążeniem finansowym w związku z umową o kredyt konsumencki. Zdarzenie takie może wystąpić na etapie zawierania umowy albo na etapie późniejszym.

- art. 33a i art. 36a-36c

Przykłady:

- wprowadzenie do dokumentu umowy lub wzorca umowy postanowień sprzecznych z art. 33a lub art. 36a–36c,
- naliczenie opłat przekraczających limity ustawowe,
- wezwanie konsumenta do uiszczenia nadmiarowych opłat.

ART. 45. [SANKCJA KREDYTU DARMOWEGO]

1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

- zamknięty katalog
- niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązku (informacje niepełne bądź nieprawdziwe, niejednoznaczne lub niezrozumiałe)
- oczywiste omyłki pisarskie
- wykonanie przez konsumenta uprawnienia określonego w art. 45 ust. 1 powoduje zmianę treści stosunku kredytu konsumenckiego (wygasają roszczenia kredytodawcy wobec konsumenta; w majątku konsumenta powstają roszczenia w stosunku do kredytodawcy o zwrot uiszczonych kwot)

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

**DZIĘKUJĘ
ZA UWAGĘ**